

§§ 22, 23 og 25, Alt tilfammen; naar jeg ikke tager meget feil, var det tyffe Marinebudget i Aaret 1873 18 Millioner preussiske Thaler, eller hvad der er det Samme, 24 Millioner Rd., altsaa mere end 3 Gange saa stort som hele vort Forsvarsbudget. Jeg tror, at de ærede Medlemmer deraf ville kunne drage en Slutning og komme til en bestemt Erkjendelse af, hvorvidt vi kunne gjøre Regning paa, at have Eneherredømmet i vore Farvande eller ikke ligeoverfor enhver af disse Stormagter. Maatte da nogen af disse Stormagter angribe os, da er det jo klart, at de 3 af dem kun kunne komme til os ad Søveien; de have ingen Landvei og kunne derfor ikke komme til os uden ad Søveien. Den fjerde Stormagt, nemlig Tydskland, har derimod baade Søveien og Landveien. At de 3 Stormagter, Rusland, England og Frankrig derfor, naar de ville angribe os, ville komme til Sjælland, turde være en saa naturlig Slutning, at vistnok ikke Noget vil drage den i Tvivl; men lad os nu se hen til det andet Spørgsmaal, som kan have en vis Interesse, lad os tænke os et Angreb fra tydsk Side, og lad os saa se, hvad der da er det Rimeligste; om Angrebet vil komme ad den ene eller ad den anden Veie eller maaske ad begge Veie. I saa Henseende siger jeg: Se en lille Smule paa Krigshistorien og se paa de Krigskunstens Principer, som have ledet den nyere Krigsføring, og De ville da se, at den tydsk Stat følger den Fremgangsmaade, at føre Stødet derhen, hvor det er farligst. Derfor maa det undersøges, hvor det farligste Sted hos os er, og om vi under vore nuværende Forhold ere istand til at afværge et Angreb paa det farligste Sted. Jeg for min Person er jo ganske vist ikke i Tvivl om, at dersom vi vedblive at arbejde paa den samme sorgløse Maade som hidtil, der ikke yder Forsvaret, hvad der er nødvendigt, saa kan det let blive muligt, at denne Magt ogsaa kan bringe sit Stød lige i Hjertet af Landet. Kan den ikke gjøre det, er der ingen Tvivl om, at den vil nøies med at angribe paa andre Steder; kan den ikke ramme Hjertet, kan den ikke føre det dødbringende Slag, notes den selvfølgelig med at hugge Arme og Ben af sin Modstander og med at angribe paa de Steder, hvor det lettest kan ske. Jeg beder Dem nøie undersøge dette Punkt. Jeg beder Dem nøie studere den nyeste Krigshistorie, studere de Instruktioner, der kunne spores at være udgaaede fra den store preussiske Feltherre, der har ledet de sidste Krige, og som netop siger: Vil man erobre Provindser, kommer det ikke an paa netop at tage dem, ikke paa at sætte sig i Besiddelse netop af dem; nei det kommer an paa at træffe Fjenden Lige i Hjertet, saa falder det Dørrige strax af sig selv. Studer De, mine Herrer! disse Afstykker, saa ville de kunne komme til en Erkjendelse af, hvorledes, hvad Gud forbyde, en Krig vilde kunne blive ført mod os fra

tydsk Side, saa ville De ogsaa kunne komme til Erkjendelse af, hvorledes vi staa for Diebliffet, om vi ikke staa i en Tilstand, der er usforsvarlig. Jeg har nu kortelig antydet for Dem, hvorledes et Angreb fra de Paagjældende kan ventes ført, og skal da ogsaa kortelig nævne, hvorledes Forsvaret maa føres. Det er jo klart, at overfor de Magter, der kun kunne angribe os eet Sted, maa Modstanden bydes paa dette Sted. Men forsaavidt Angrebet kan ske paa flere Steder, maa der sørges for, at Modstanden først og fremmest kan bydes paa det Punkt, som er det mest saarbare. Vi skulle selvfølgelig søge at dække alle vore Provindser, men vi skulle huske paa, at Dækningen af Provindserne ikke er det Hovedsagelige, og at den kun kan og bør foretages i den Udstrækning, hvori det er foreneligt med det Heles Færv. Jeg, mine Herrer! ønsker for mit Vedkommende af ganske Hjerte, at vi maatte være istand til at kunne inddrage hele Sylland under vort Forsvar; jeg billiger fuldkommen det Ønske, som den ærede Krigsminister har i denne Henseende. Jeg ønsker ogsaa, at Fyen under enhver Eventualitet maatte kunne inddrages under vort Forsvar. Jeg ønsker, at alle vore Provindser maa blive dækkede; men hvor jeg tror at spore en Forskjel imellem den ærede Krigsministers Standpunkt og mit, er deri, at han haaber paa Muligheden af dette sit Ønskes Opfyldelse, medens jeg ønsker det Samme, men har opgivet Haabet derved, fordi jeg efter alle mine Overveielser endnu ikke har set Noget, der kan løse Opgaven. Jeg har af ganske Hjerte ønsket dette Spørgsmaal løst paa en tilfredsstillende Maade; jeg har søgt alle dem, som havde et saadant Ønske, alle dem, som havde beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, og jeg har indtrængende søgt at opfordre og paavirke dem til at fremsætte virkelige Forslag. Men jeg har endnu til Dato ikke set en Gæst, der har været istand til at løse Opgaven. Maatte den blive løst i Tidens Løb, skal Ingen mere end jeg hilse det med Glæde; men indtil den Tid maa jeg tro, at med vor nuværende Sydgængelse, med vor nuværende Hærsordning, der ikke har en halv Snæs Tusind Mand til stadig Tjeneste som en staaende Hær, er det umuligt at gennemføre et Forsvar, baseret paa en Fæstning i Sylland, umuligt at gennemføre et Forsvar, baseret paa en stor Fæstning ved Lillebælt, uden at det, som er det Væsentligste, nemlig Forsvaret af Landet som Helhed, derved forlømmes eller opgives.

Men, mine Herrer! naar De altsaa nu i denne Rækkefølge undersøge, hvilke Provindser vi ikke under alle Forhold ere istand til at forsvare, saa beder jeg Dem gaa til det næste Spørgsmaal, i hvilket Lyngdepunktet tilbørlig ligger. Og dette Spørgsmaal er da: Ere vi da overhovedet istand til at forsvare Noget? Er det navnlig, naar flere militære Medlemmer ikke tro paa, at Sylland kan forsvares direkte, og ikke tro paa, at Fyen under